

Warszawa, 11.02.2021 r.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie
IV Wydział
ul. Jasna 2/4
00-013 Warszawa

Skarżący: Rzecznik Praw Obywatelskich
REGON: 012093073
adres do korespondencji:
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Organ: Minister Cyfryzacji
Ministerstwo Cyfryzacji
ul. Królewska 27
00-060 Warszawa
reprezentowany przez:
r. pr. Ingę Sarnecką
adres do korespondencji:
Departament Zarządzania Systemami
ul. Królewska 27
00-060 Warszawa

Uczestnik: Poczta Polska S.A.
ul. Rodziny Hiszpańskich 8
00-940 Warszawa
NIP: 525-000-73-13
KRS: 0000334972
reprezentowany przez:
adw. Krzysztofa Wąsowskiego
adres do korespondencji:
Wąsowski Lorenc-Pawlak
Kancelaria Prawna Sp. k.
ul. Poznańska 16 lok. 4
00-680 Warszawa

Wąsowski Lorenc-Pawlak
Kancelaria Prawna Sp. k.

ul. Poznańska 16 lok. 4
00-680 Warszawa

kancelaria@wplegal.pl

NIP: /011008434
REGON: 387710316
KRS: 0000873379

Sygn. akt IV SA/Wa 1817/20

STANOWISKO UCZESTNIKA POSTĘPOWANIA

Działając jako pełnomocnik Poczty Polskiej S.A. (dalej jako „Poczta” lub „PP S.A.”) na podstawie załączonego pełnomocnictwa w związku z doręczeniem przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie skargi Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej jako „RPO”) z dnia 15 maja 2020 r. oraz odpowiedzi Ministra Cyfryzacji (dalej jako „Minister” lub „MC”) na tę skargę w wykonaniu zobowiązania przedkładał stanowisko Poczty w niniejszej sprawie oraz wnosząc o odrzucenie skargi, a w razie uznania możliwości jej rozpoznania na drodze sądowo administracyjnej o oddalenie skargi.

UZASADNIENIE

RPO zaskarżył czynność polegającą na udostępnieniu przez Ministra spółce PP S.A. danych osobowych z prowadzonego przez niego rejestru PESEL dotyczących żyjących obywateli polskich, którzy uzyskali pełnoletność dnia 10 maja 2020 r. i których krajem zamieszkania jest Polska (dalej jako „Czynność”). Zarzuty RPO dotyczyły naruszenia art. 7, art. 51 ust. 2 w zw. z art. 51 ust. 5 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.; dalej jako „Konstytucja”) przez udostępnienie danych bez podstawy prawnej, co skutkowało również naruszeniem zasady praworządności. Wobec wskazanych naruszeń RPO wniósł o stwierdzenie bezskuteczności zaskarżonej czynności. W treści uzasadnienia RPO podnosił, że sam już fakt agregacji danych narusza prawo do prywatności informacyjnej, oraz że w niniejszej sprawie naruszono zasadę przydatności, konieczności i proporcjonalności pozyskania i przetwarzania danych, a zostało to dokonane na rzecz wygody lub użyteczności dla władzy. RPO przedstawia twierdzenia i oceny, w tym dotyczące rzekomej nieprzydatności danych i nieproporcjonalnego ich zakresu, niepoparte żadnymi dowodami.

Decyzją Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 kwietnia (znak BPRM.4820.2.3.2020; dalej jako „Decyzja”) polecono Poczcie Polskiej S.A. realizację działań w zakresie przeciwdziałania COVID-19, polegających na podjęciu i realizacji niezbędnych czynności zmierzających do przygotowania przeprowadzenia wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. w trybie korespondencyjnym. Oczywiście konsekwencją wydanego w Decyzji polecenia było zwrócenie się przez PP S.A. do Ministra o udostępnienie danych z rejestru PESEL.

Minister w dniu 22 kwietnia 2020 r. udostępnił Poczcie z rejestru PESEL dane żyjących obywateli polskich, którzy uzyskali pełnoletność dnia 10 maja 2020 r. i których krajem zamieszkania jest Polska. Czynność nastąpiła w odpowiedzi na wniosek złożony przez PP S.A.

Zgodnie z art. 99 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695 z późn. zm.) „Operator wyznaczony w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe, po złożeniu przez siebie wniosku w formie elektronicznej, otrzymuje dane z rejestru PESEL, bądź też z innego spisu lub rejestru będącego w dyspozycji

organu administracji publicznej, jeżeli dane te są potrzebne do realizacji zadań związanych z organizacją wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej bądź w celu wykonania innych obowiązków nałożonych przez organy administracji rządowej. Dane, o których mowa w zdaniu pierwszym, przekazywane są operatorowi wyznaczonemu, w formie elektronicznej, w terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia otrzymania wniosku. Operator wyznaczony uprawniony jest do przetwarzania danych wyłącznie w celu, w jakim otrzymał te dane.”.

Zgodnie z przywołanym przepisem obowiązkiem organu będącego dysponentem rejestru PESEL i danych z tego rejestru jest udostępnienie operatorowi – tj. w niniejszej sprawie Poczcie – danych. Już sama literalna treść omawianego artykułu jasno stanowi, że organ ma obowiązek przekazać (udostępnić) dane operatorowi. Organ administracji publicznej nie działa w granicach uznania administracyjnego, lecz po złożeniu przez uprawnionego operatora wniosku w ustawowym terminie jest zobowiązany przekazać dane. Nie wydaje przy tym decyzji administracyjnej, lecz wykonuje czynność techniczną, materialno techniczną. Przesłankami udostępnienia danych z rejestru jest fakt, że wnioskowane dane są potrzebne do realizacji zadań związanych z organizacją wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, bądź w celu wykonania innych obowiązków nałożonych przez organy administracji rządowej. Ustawodawca skonkretyzował jedną przesłankę zczwalającą na przekazanie danych operatorowi, drugą czyniąc nicostrą. Nic powinno się jednak ich odczytywać jako przesłanek rozłącznych, bowiem celem ustaw wprowadzanych szybko w czasie epidemii jest uproszczenie funkcjonowania państwa i zapewnienie ciągłości usług świadczonych na rzecz obywateli, oraz gwarantujących zachowanie ich praw. Z ostrożności należy jednak zauważyć, że wystąpienie z wnioskiem o dane i będąca konsekwencją tego wniosku Czynność mogą zostać uznane za mające bezpośredni związek z organizacją wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, bowiem przed planowanym przeprowadzeniem wyborów w trybie korespondencyjnym, Prezes Rady Ministrów zobligował Poczta do podjęcia określonych działań przygotowawczych.

Poczta nie oświadczała, że złożenie wniosku ma związek z przeprowadzaniem wyborów w trybie korespondencyjnym. Zatem fakt nieobowiązania przepisów o głosowaniu korespondencyjnym, w dacie wnioskowania przez Poczta o udostępnienie danych osobowych z rejestru PESEL oraz spisów wyborców, jest irrelewantny, natomiast sam planowany wówczas proces wyborczy, zakładający jego korespondencyjny charakter był zadaniem niezwykle złożonym i wymagającym od operatora wszechstronnego zaplanowania i przygotowania się do jego przeprowadzenia.

Poczta złożyła wniosek na podstawie jasnych przepisów rangi ustawowej. Przekazane dane nie były nadmiarowe, dołożono wszelkich starań do zabezpieczenia ich zarówno w trakcie przekazywania, jak i później. Nie można zatem uznać, że działanie PP S.A. było sprzeczne z Konstytucją. Dane nie zostały pozyskane samowolnie i bezpodstawnie, lecz w celu umożliwienia wykonania przez obywateli, których te dane dotyczyły, ich praw wyborczych. Złożenie wniosku o udostępnienie tych danych nie naruszyło prawa do prywatności, bezpieczeństwa informacji, ani żadnego z konstytucyjnych praw. Co więcej, nie sposób zarzucić również naruszenia przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób

fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE.

Należy zauważyć, że sam fakt złożenia wniosku przez operatora – Poczta - nie przesądza o obowiązku ich udostępnienia przez administratora danych, ani nie stanowi przetwarzania danych - a tym samym czynność wystąpienia o ich przekazanie nie może podlegać ocenie zgodności z przepisami o ochronie danych osobowych.

Zgodnie ze stanowiskiem Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (Decyzja Prezesa UODO ZSZS.440.108.2019) wniosek o udostępnienie danych „*powinien być tak skonstruowany, aby administrator danych osobowych mógł dokonać oceny, czy pozyskanie danych osobowych oraz ich udostępnienie nie naruszy przepisów prawa. Wniosek winien być zatem umotywowany, tj. wskazywać podstawę prawną, zakres żądanych danych osobowych oraz w sposób wiarygodny uzasadnić potrzebę ich pozyskania. To na administratorze danych osobowych ciąży bowiem szczególne obowiązki związane z przetwarzaniem danych osobowych, jak obowiązki wynikające z art. 24 ust. 1 oraz art. 5 ust. 1 RODO, dotyczące dłożenia szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą i zapewnienia, aby dane te były przetwarzane zgodnie z prawem (art. 5 ust. 1 lit. a) oraz merytorycznie poprawne (art. 5 ust. 1 lit. d) i adekwatne (art. 5 ust. 1 lit. c) w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane*”. Obowiązkiem administratora danych osobowych jest ocena wniosku o udostępnienie danych zgodnie z przywołanymi kryteriami. Administrator danych osobowych, w przypadku uzasadnionej wątpliwości, może odmówić udostępnienia wnioskowanych danych albo wystąpić do organu ochrony danych osobowych. Poczta składając wniosek do Ministra, wskazała podstawę prawną uzasadniającą pozyskanie danych osobowych z rejestru PESEL.

Podstawa przetwarzania na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c lub e w/w rozporządzenia musi, zgodnie z art. 6 ust. 3, wynikać z prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego. W tym kontekście niezrozumiałe jest kwestionowanie art. 99 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzaniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695 z późn. zm.). Wskazanie przepisu rangi ustawowej wypełnia przesłankę przetwarzania danych osobowych z art. 6 ust. 1 lit c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1), zgodnie z którym przetwarzanie danych osobowych jest zgodne z prawem, jeżeli jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze. Wobec powyższego nieuzasadnione jest analizowanie przez RPO prawidłowości zastosowanych przepisów oraz konsekwencji ich zastosowania. W przypadku istnienia ustawowej podstawy prawnej przetwarzania danych osobowych organy nie są uprawnione do dokonywania oceny zasadności takiego aktu.

Poczta zauważa, że zarówno Minister, jak i inni administratorzy danych (ponad 500 organów gmin, prowadzących spisy wyborców) nie mieli wątpliwości co do wykazania przez PP S.A. interesu i podstawy prawnej uzasadniającej złożenie wniosku. Posiadanie

interesu prawnego uzasadniało przetwarzanie uzyskanych danych osobowych zgodnie ze wskazanym we wniosku celem.

Zgodnie z art. 46 ust. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1397 z późn. zm.) dane z rejestru PESEL oraz rejestrów mieszkańców (na podstawie których prowadzone są rejestry wyborców) mogą być udostępnione „osobom i jednostkom organizacyjnym, jeżeli wykażą w tym interes prawny”. Nawet gdyby uznać, iż Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzaniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695 z późn. zm.) jest sprzeczna z Konstytucją, to przywołany przepis stanowi dostateczną normę uzasadniającą wystąpienie przez Poczta z wnioskiem, a następnie dokonanie Czynności. Zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.) „Stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek”. Pojęcie interesu prawnego, użyte w powyższym przepisie oznacza interes oparty na prawie lub chroniony przez prawo. Mieć interes prawny w postępowaniu administracyjnym znaczy to samo, co ustalić przepis prawa materialnego powszechnie obowiązującego, na podstawie którego można skutecznie żądać czynności organu z zamiarem zaspokojenia jakiejś własnej potrzeby albo żądać zaniechania lub ograniczenia czynności organu, sprzecznych z potrzebami danego podmiotu (por. wyrok NSA z dnia 27.9.1999 r., IV SA 1285/98, niepubl.).

Omawiane uprawnienie Poczty zostało potwierdzone w stanowiskach Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Państwowej Komisji Wyborczej oraz Prezesa Rady Ministrów, gdzie też organy w sposób jasny wskazały że PP S.A. była uprawniona do powoływania się na art. 99 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzaniem się wirusa SARS-CoV-2 jako podstawę udostępnienia danych osobowych.

W piśmie Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 23 kwietnia 2020 roku, znak: ZPOW-421-10/20, skierowanym do Komisarzy Wyborczych, Przewodniczący poinformował, że „zgodnie z art. 99 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzaniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695) operator wyznaczony w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe, po złożeniu przez siebie wniosku w formie elektronicznej, otrzymuje dane z rejestru PESEL, bądź też z innego spisu lub rejestru będącego w dyspozycji organu administracji publicznej, jeżeli dane te są potrzebne m. in. w celu wykonania obowiązków nałożonych przez organy administracji rządowej. Dane te przekazywane są operatorowi wyznaczonemu, w formie elektronicznej, w terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia otrzymania wniosku. Operator wyznaczony uprawniony jest do przetwarzania danych wyłącznie w celu, w jakim otrzymał te dane.” Jednocześnie, Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej stwierdził, że „przepis ten upoważnia operatora publicznego do żądania wydania danych ze spisu wyborców”.

Podobnie, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych w swoim oświadczeniu (Oświadczenie Prezesa UODO ws. pozyskiwania danych osobowych wyborców przez

operatora pocztowego” (<https://uodo.gov.pl/pl/138/1508>) stwierdził w szczególności, powołując się zresztą na powyższe stanowisko Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, że „w obrocie prawnym istnieje rozstrzygnięcie organu administracji rządowej, którego kopia w ocenie Państwowej Komisji Wyborczej powinna być dołączona do wniosku operatora wyznaczonego (operator w treści wniosków powołał się na decyzję Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 kwietnia 2020 r.), nakładające obowiązek, o którym mowa w art. 99 ustawy o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, dla realizacji którego potrzebne jest pozyskanie danych osobowych przez operatora pocztowego, a tym samym uznać należy, że istnieje podstawa prawna do udostępniania tych danych operatorowi pocztowemu, o ile wniosek operatora o udostępnienie danych spełnia wymagania co do formy określone ww. przepisem prawa. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), dalej: RODO, przetwarzanie jest zgodne z prawem jeżeli jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze”.

Podsumowując, należy wskazać, że złożenie przez PP S.A. wniosku o udostępnienie danych ze zbioru danych osobowych (wystąpienie do organów jednostek samorządu terytorialnego oraz Ministra) nie nastąpiło bez podstawy prawnej oraz nie może stanowić naruszenia przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/W, ponieważ czynność taka sama w sobie nie rozstrzyga o obowiązku ich udostępnienia przez podmiot (administratora danych), do którego wniosek został skierowany. Uwzględnienie wniosków o udostępnienie danych osobowych (tj. wniosku z dnia 20 kwietnia 2020 roku skierowanego do Ministra Cyfryzacji oraz wniosków z dnia 23 i 24 kwietnia 2020 roku skierowanych do właściwych organów jednostek samorządu terytorialnego) pozostawało w wyłącznej dyskrekcji poszczególnych administratorów danych i nie stanowiło przetwarzania danych osobowych. Po drugie, jeżeli w ogóle można uznać, że Poczta przetwarzała dane, to PP S.A. miała podstawę prawną przetwarzania danych osobowych pozyskanych z rejestru PESEL. Jak wykazano powyżej nie sposób uznać Czynność za nie znajdującą podstawy prawnej w powszechnie obowiązujących przepisach i bezskuteczną.

W związku z powyższym wnoszę jak na wstępie.

Oświadczam, iż odpis niniejszego pisma został nadany przesyłką poleconą pełnomocnikowi Organu w dniu dzisiejszym.

dr Krzysztof A. Wąsowski
ADWOKAT

Załączniki:

1. Pełnomocnictwo wraz z dowodem uiszczenia opłaty skarbowej,
2. 2 odpisy pisma z załącznikiem.

1